

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 3 драхме, тромесечно 9 драхма, годишње 36 драхма

ОГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ ПО ПОГОДИ

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва

улица Колумба 33 Солун.

БРОЈ 10 лепта.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 лепта.

Конференције у Берлину

— Узрујаност централних сила —

У Берлину се настављају конференције поводом унутрашње кризе, која је достигла врхунац развоја. С једне стране конферишу шефови странака са новим канцеларом, који се још увек држи резервисано према новој ситуацији, а с друге већају војнички шефови са кронпринцом и канцеларом о мерама, које треба предузети, да би се парирао врло озбиљан унутрашњи заплет. Осим тога социјалистички шефови воде такође живе дебате. Сви политички берлински клубови уморани су јако новом ситуацијом, из које се грозничаво тражи макар какав излаз.

Карактеристично је истаћи, да се кајзер према свему овоме држи привидно индиферентан, иако је стварно дубоко активан у новоме заплету. У једној изјави шефовима странака кронпринц вели, да му је кајзер уступио право дискусије са политичким круговима Немачке. Отуда, а с обзиром на тешку унутрашњу кризу поникле су вести о евентуалној абдикацији кајзеровој у корист кронпринца. Ове информације још се не потврђују, а осим тога сматрају се и као преране, пошто се у Немачкој добро зна, да такав корак кајзеров не би успео да спасе Немачку од одговорности за изазивање рата. Зна се, и то је врло добро истакао у једном чланку Харден, да је рат резултат пангерманистичких тежњи и да је он дошло као последица акције војничко-пангерманске клике, којој су кајзер и кронпринц били само шефови. Кронпринц се сматра исто толико одговорним, колико и кајзер. Пад Бетмана Холвега, на кога је наваљиван највећи терет одговорности није нимало изменило положај Немачке у погледу одговорности.

Немачка штампа, на челу са „Локал Анцагером“ тражи категорички, да се између свих политичких фактора доконају услови мира, на основи којих би споразум притао да отпочне преговоре. Захтева се, да се међу овима на првом месту прокламује у-

спостављање Србије, Белгије и Румуније. Питање о новим предлозима мира важи данас највише политичке немачке кругове, који су постали свесни факта, да једино на томе терену лежи излаз из тешке политичке кризе.

У вези са овим објављују из Берлина састанак двеју конференција у немачкој престоници. Прва ће се састати за 10 дана и на њој ће војнички шефови наших непријатеља претресати војну ситуацију и донети важне одлуке у погледу могућности настављања рата. На другој конференцији, која ће се састати 2. августа дискутоваће политички представници централних сила о новим условима мира. Несумњиво је да ове две конференције стоје у вези. Обема је очевидно главни циљ, да потраже излаз из тешког положаја, у који су после 3 године рата запали наши непријатељи. Војнички шефови мораће констативати своју тешку ситуацију на фронтима, непријатељске владе ће на тој основи свакако покушати, да изманевришу нове предлоге за мир. Ова појава показује још једном више, да су наши непријатељи потпуно разочарани у погледу свршетка рата, те сад траже, да се са што мање штете извуку из опасног вртлога. Ситуација је врло критична за централне силе. Савезници ће знати да је искористе на најбољи начин и да Немачку ускоро принуде на коначну капитулацију.

Грчка штампа

Трагична изненађења.

Зашто не долазе кајзад сви Немци? Били су дужни одавно да су овде. Толико смо их времена очекивали у Солуну, да Англо-Гале баце у море. Још не долазе! Слушала смо њихове тонове у Лариси и веселила се душа наша. Били су само на неколико километара од наше старе границе. И корњаче да су биле, прешао би ово виштаква растојање. Авити су стигли у Ларису, а ми се више чују њихови тонови. Али то се нећ

не да разумети, на послетку! Овога часа требало је да се налазе у Атини и да су улогорени на Акропољу. И место да дођу они, дођеше нам Англо-Гале! Али се овако не титра са људима. Ма смо им служили, као добри и искрени пријатељи. Као награду узеше нам Краља и доведоше овде Венизелоса и на један се пруски бајонет не појави да нас заштити од Издајника! Морате признати да се ово не може свосити!

***

Ове дирљиве жалбе изразио је поштовани председник резервиста, после доброг ручка на једном излету, у разговору с једном другом по страдању и апсолутно одајим г. Председничку. Ја сам дао само непотпун извод из тог разговора.

— Добро би било да се не изражавамо сасвим отворено. Још, г. председниче. Немамо рачуна да везивањем сазнају да смо нагубили храброст! рећи ће један из друштва.

— Говоримо међу нама—умири га г. председник. Није иако од нас полудео па да то прича другима. И нешто говоримо међу нама, морате признати, господо, да се на јавни Краљ није баш као што треба понашао према нама. Је ли било право да брже боље побегне и да нас остави у капама Англо-Гале? Заједно смо се борили заједно је требало да паднемо! Трбало је да се успротиви, да остане на свом месту, кад смо ми били уз њега! А не да умикне и да нас напусти! Тако смо се погодили! Старешани не напушта никада своје паликаре у таквим тренуцима. Ми га не бисмо оставили и побегли као што нас је он оставио. Али он нас није рачувао ни у шта. О де, смири се. . . . А с нама нећ буде шта буде!

— Издао нас је! прекиде један друг, непомирљивији. Да сам ја то знао, пријатељу мој, не бих нишао да дреждим пред позорштима и не бих трчао за аутомобилима дерући се „жи-вот“ и не бих промукао вичући. Није ли ми 18. новембра кожа била у опасности? Нисам ли читаве дане и ноћи проводио по крчмама певајући „Орлова свиња“. Остављао сам радњу да идем да гусенацама. Разумеш ли, г. Председниче? Ово је требало да си нам разије казао. А не да нам сад причаш!

Г. Председник је почео разумевати да се ствари заоштравају, и то не баш тако пријатно по њега. — Немојте тако да говорите, децо! рече мичајући тога. Напоследку, једна Германка неће ваљда пустити да

пропаднемо. А у најмању руку, то што сте радили, радили сте ваљда без неке штете по вас. Кад сте савки божи да премали своје талире и десетарке, било је добро. . . .

— Добро је било, понови непомирљивији. Али сад их повраћамо. Разумеш ли, г. Председниче? Али нисио се погодили да их повраћамо. Издали су нас, г. Председниче! Разумеш ли? Издали нас је и Немачка, и Макенсен, и Господар, па и наше новине. Оставиле нас на цедиљу. А то не воли ни Бог, ни ђаво.

***

Г. Председник беше измењао све боје, и ужасно се покајо што је у тако незгодном часу пустио да се излаје бол његова срца, те је изазвао пожар који је и њега самог угрожавао.

— Стишајте се, децо! рече. Германка, кажем вам, неће пустити да пропаднемо.

— Зашт ли штога? — Па кад тако говорим, знам ваљда нешто.

— Дела говори, г. Председниче!

— Али под условом да нико не рече не изустите.

— Та нисмо деца!

— Е дакле, 14 јула, кад буде она свечаност у Атини, сто цепелима ће узети учешћа у њој. Штедите речи само. Ми ћемо се склонити по подрумима и спојати се са Макензеновом војском. . . .

— Долази и Макенсен?

— Не, он чека. Долази изваљда. Али да вам не замакне која реч. Рекосмо!

— Не брижи, г. Председниче. И тајна састанак ове групе се растури са новим издама и новим новинама. Поздравите се срдечно. Само неки приметите да се г. Председник одвојио од њих некако неоправдано тужан. Али су се без разлога забринули.

— Увек је такав овај добричииа. Суморан човек! увераваше крчмар. (Озу фију психолошку скицу напасео је духовити грчки писац Павлос Нарвасас.)

Под-Луј

Зашто се бијемо

У ствари, Немачка је једнама већ хтела рат, и против Русије, и против Француске. Наумида је, да Русију одбаци ка Азији, ас да смојде, па пошто се обогати и увећа на кашрачу, да загосподари Европом. Доказ је у томе, што је одавно до најмањих ситуација предвидела најезду у обе државе и тиме што је уредила шпијунажу какве није дотле видје било, и тиме што се најпотпуније војнички припремала.

Француска, несави својом рече, није могла да не помогне Русију; али наша земља која је већ од толиких година подносила толике жртве за мир, надала се још, против сваке наде да ће се ужасни сукоб моћи избећи. И ту га је Немачка уагинула; док је француска влада, тежтећи да отклони сваки изговор за непријатне случајеве, и ако је мобилисала, издаде наређење, да се држи, а у случају потребе, да се позуку њени војници на десет километара из границе, Немци су на неколико места, без објаве рата, прешли границу, побали изпушка, на сред француског земљишта, царинске стражаре и војнике Француске. Затим, бојећи се без сумње, да се француска не покрене сувише тријезва, она јој огласи рат под најчудноватијим изговорима: најглавнији је, што су француски

авијатичари тобоже бацали бомбе на неку железничку пругу близу Ниренберга. А, пре годину дана, 3 априла 1916, општински суд вароши Ниренберга сам је признао «да ништа не зна о томе, да су, пре или после објаве рата, какве бомбе икада биле бацане од непријатељских авијатичара на пруге Ниренберг — Ансбах, Ниренберг — Кисинген». Та лаж, коју је немачки посланик у Паризу изнео, не смејући се, као повод, једна је од стотине бајки које је Немачка покушала да створи и потурчи.

Ова је наспрула на Белгију чију је неутралност Немачка зајемчила својом чашћу. Тада није тражала изговора; себате ли се, да је у једном разговору с енглеским послаником у Берлину немачки канцелар назовао «комадићем хартије» тај јемствени акт. Али, има нешто боље: у једној свечаној беседи у Рајхстагу, Бетман Холвег признао је, да је повредио белгијско право «зато што нужда закон мења,» нужда да смојде Французе тако вероломно изненађење. Када је доцније Немачка видела, да се тим поводом против ње дигла светска осуда, она је скочила лаж које јој се најпре беху учиниле најлакше, правила се као да је доказано да су француски војници ушли у Белгију пре њених

војника; одговорено јој је тиме, што су објављене наредбе које је утерују у лаж.

Белгеска, која је била Јемац за белгијску неутралност, мора да огласити рат Немачкој, и тако се прошири сукоб у који је свирепост немачка угурала једно за другим: Италију, своју доташњу савезницу, Португалију, Румунију, Америку, док је она сама увукла у сукоб Турску па затим Бугарску.

Немачка се нада, да ће нас можда за неколико месеци, чак за неколико недеља; напа-

ши нас вероломно преко Белгије са ужасним снагама, могла је нислити да је сигурна, пре но што Белгеска буде могла послати друго што сем «мале презрених достојне војске» и пре него што Русија буде довршила своју страшну мобилизацију, да је сигурна да ће бити у Паризу, дактујући мир у крају и у пожару. Доцна је њу вам рећи, како смо је зауставили и, пошто смо на Мариа саломиди и стукнули најезду, како смо је у неку руку укочили после Изера. — Српшине се —

Са ратних фронтова

Са солунског фронта

— Француски коминике —

Солун, 8. јула

Претпрошле ноћи развила се локална борба на српском сектору. Непријатељ је у првом моменту успео да продре у један ров али је убрзо потиснут. Јуче на целом фронту осредња артиљерска активност. Белгески су авијатичари извршили неколико успешних бомбардовања.

Француски коминике

Париз, 8. јула

У области Иртебаз—Краон артиљерска јака борба. Немци су извршили више напада. Прекјуче после подне Немци после артиљерске припреме извршили су врло јак напад са јаким снагама на ливу плато испред Краона и Воклера. Отпочела је борба груди у груди на целом сектору. Одбијени су сви непријатељски јуриши. И поред тешких губитака Немци нису успели да заузму ни један ров. Терен пред француским линијама је је покривен немачким лешевима. Французи држе високе платоа. Заробљени су око 20 војника. У Шампањи је одбијен један немачки препад. На левој обали Мезе обострана артиљерска борба код кете 304.

Париз, 8. јула
(доцније)

Југо источно од Сен-Катена обострана артиљерска активност. Французи су у току јучерашњег дана повратили неколико розова у области водевице Тувана. Артиљерска борба северно од Есна. Између Иртебаз и Краона, Немци по-

сле крвавих својих пораза, нису поновиле нападе. Артиљерска акција у Шампањи, јужно од Моронвилера и на обалама Мезе. — Панадјски борби нису били.

Солунски фронт. — Белгеска авијатика бомбардовала је непријатељске депое код Патрича проузрокујући пожаре. Патролски сукоби на сектору Вардара. Непријатељска артиљерска активност у области Битоља.

Италијански коминике

Рим, 8. јула

Једно наше истакинуто одељење одбило је јаку непријатељску патролу причинивши јој велике губитке. Заробљено је неколико војника. Нама је артиљерија проузроковала пожар у једном непријатељском тунелу на брду Брикову. Сем тога разјурала је непријатељске радничке групе. Тукла је такође трупе које су биле у покрету у близини Санта Лучеје де Толмано.

Белгески коминике

Лондон, 8. јула

Наше су трупе извршиле успешне нападе према Гаврелу и северно од Ипра. Заробљено је више војника. Непријатељска је артиљерија била активнија него обично северо-источно од Сен Катена и северо-западно од Лоса.

Румунски коминике

Јаш, 8. јула

На граници западно од Молдавије непријатељ је покушао да се приближи нашим рововима у долини Тротуса. Одбијен

је пушчаком ватром. У долини Отуза наше су патроле уништиле језу непријатељску предстражу. На сектору Путне непријатељ је бомбардовао Варнаце и станицу Марачести. На Серету артиљерска акција.

Јаш, 8. јула (доцније)

Артиљерска и пушчана борба на разним секторима. На Путни непријатељ је бомбардовао село Батвисти и станицу Марачести. На Серету артиљерска борба. У области Гарлести одбијен је непријатељски напад. На Дунаву затварање.

КРИЗА У НЕМАЧКОЈ

Женева, 8. јула

Према сигурним извештајима из Немачке узржаност противу кайзера наставља се код народа и код војске. Наименовање новог канцелара, уместо да приведи крају немачку кризу, убрзаће револуцију. Лишен сваког ауторитета, неповнат у народу др Михаелис не располаже са довољно снаге да се направи народу који је уморан од рата.

Амстердам, 8. јула

Према извештајима немачких листова нови канцелар је прекјуче дуго конференсио са социјалистичким вођама. Овде влада убеђење, да је циљ канцеларов да идаље у сусрет социјалистима припремању нових предлога за мир.

НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

— Безусловни напори Немачке —

Лондон, 8. јула

Дописник енглеске радне легације пише: У току јучерашњих сукоба оборили смо 16 непријатељских аероплана, док смо ми изгубили четири. Непријатељ је чинио огромне напоре да побољша своје опсервирање. Велике енглеске и немачке ескадриле летеле су над положајима пред вече. У току многих сукоба у ваздуху, видљивост наше авијатике испољила се опет на сјајан начин. Све реакције, којима су Немци хтели да пониште недавне француске успехе на Вердену потпуно су пропале. Започети у-

средини априла и настављани систематски, непријатељски покушаји да успоставе своју ситуацију на француском фронту стали су Немци огромних жртава и остали су без резултата.

ОКО РАТА

Пијте вино, кажу Французи.

На предлог једног париског општинског одбора, противника алкохолног пића, умоме на је француска Академија Наука да провађа и препоручи какво хигијенско пиће без алкохола.

Кад је то питање дошло пред Академију, она га је упутила својој санитарској секцији, а секција се ових дана изјаснила одсечно против предлога поменутог одборника. Репорт је написао професор Лавран, из Пастеровог Института. Он ту изјављује, да по његовом мишљењу разумно пијење вина, пива и јабуковаче не представља ни највишу опасност по земљу, пошто се оно не може ни назвати алкохолизмом.

»Вино је, каже он, једно здраво пиће које јача организам, подстреква га на живљу радњу, и које олакшава варење и поправља рђаве особине пијаће воде; било би одиста претерано прогласити га за опасно под изговором да га неко може и злоупотребити. За време овог грозног рата који траје све већ скоро три године дана, а нарочито за време ове оштре зиме што смо је ове године преживели, вино је било за наше дивне војнике једно драгоцено поткрепљење; не треба то никако да заборављамо. Бацати без икаквог истинског хигијенског разлога анатему на вино, било би тим пре за жаљење, што је Француска виноделска земља и што наше вино, чувено у целом свету представља једно од најобилнијих извора за наше народно богатство«.

И подављајући речи Пастеровог наследника, Евила Деклоа, додао је затим:

»Оставимо водописе нека се задовољавају том течношћу, али немојте да реметимо спокојство људи који умерено пију вино, пиво или јабуковачу; немамо право на то, са приципске тачке гледишта, а зло-

би смо учинили кад би ипак у томе успели«.

Сифражеткињин крај.

Сишла је с позорнице чим је Белгеска ушла у рат: отишла је, у ова озбиљна времена, у бољичарке, у шоферке, а престала да преређује демонстрације и да тражи право гласања. Али тај силазак њен са позорнице изгледао је само привремен; чим се рат заврши, појавиће се и она опет међу свет, мисливи су људи.

Међутим, рат ева) донеће многе реформе у свету, и донео је већ многе реформе. Између осталих и дефинитивни крај сифражеткињин: Белгеска је дала и женама право да бирају посланика, и да га бирају и да буду изабране. Али — и ту има једно велико «али» — право то имаће само женске које су навршиле тридесету годину.

Зашто је енглески законодавац поставио тај услов, то се ни у једном извештају из Лондона не каже. Многи људи међутим мисле да је то један обичан мушкарчки шеретлук: даље, људи, и женама право да гласају, али се ипак надају да ће ретко која излазити на биралиште, зато што неће хтети да призна да јој је више од тридесет година.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Рим. — Италијанска штампа пише да је евакуација Енрири неизбежна пошто је, повратком с Венезелоса на власт, отклонена свака опасност која је за време Константина претила савезничким трупама које оперишу на македонском фронту. Повлачење из Јањине је резултат споразума између савезничких сила: Ризлони који су оправдавали здузеће енрира, Тесалије и острва не постоје више.

Вашингтон. — Америчка влада спрема законски пројекат по коме сви савезнички поданци способни да носе оружје, морају да ступе у америчку војску у року од 60 дана. Они који не буду хтели, баће протерани.

Шангеј. — Тјан-Чи Ју извештава да је напао и тукло империјалистичке трупе код Лауг-Тауг. Ла-Јио-Нинг наименовао је за председника министарског савета Тјан-Чи-Ју.

Пекинг. — (задоцнис). Ситу-

ФЕЛТОН

Гранате са гасом

— Њихов састав и дејство —

Истота дана кад су на фронту око Ипра почели први пут да пуштају таласе загушљивих гасова, а то ће рећи 22. априла 1915. године, почели су Немци први пут да бацају и гранате надуњене загушљивим гасовима. Оне су долуна тих таласа, оне се узимају кад год загушљиве гасове треба бацити на већа одстојања, и зато их од тог доба употребљавају и друге војске, све оне које су, нагнани Немцима, усвојиле такође борбу гасовима. Таласи који се пуштају

слободни кроз ваздух имају једну велику невољу: враћају се често онамо одакле су и пошли. То бива сваки пут кад се ветар на једанпут преокрене или на ње ковитлац у ваздуху, а то није ни мало ретка ствар, јер као што се одавно каже, после жене најћудљивији је створ божји атмосфера. Они који пуштају загушљиве таласе морају дакле свакад да буду врло опрезни, морају поред осталог вечито да имају маску на лицу, па ипак им све то често пута не по-

маже. Покрај тога, таласи су опасни нарочито у близини самога места с којег полазе; отровна снага тих гасова постаје све мања, што се више удаљују од тога места, зато што се уз пут мешају са атмосфером, што их земља упија и што се кваре, распадају. Од велике је међутим важности, да се на тај хемијски начин може дејствовати и на извесне објекте иза пешачких ровова, нарочито на батерије. Због свега тога заведена је употреба граната са гасом, и помоћу њих може човек и да прекрије центрисаним гасом једну извесну тачку и да по извесној линији направи препреку од шткодљивих га-

сова кроз коју непријатељ онда не може да прође.

Тевтонци употребљавају у својим гранатама те врсте било загушљиве и отровне материје, било лакримогене продукте, тојест продукте који натерују човеку сузе на очи. Међу првима треба навести пре свега угљеников оксихлорид, о чијим је особинама овде већ било говора, и хлорметилов хлороформат, који Немци у великим количинама употребљавају. Та два тела имају скоро исти хемијски састав, али док угљеников оксихлорид кључа већ на 7 степени, док хлорметилов хлороформат кључа тек на 128 степени. А отуда излази, да су готово све те грана-

те с гасом у самој ствари гранате с течношћу и да се загушљива или отровна гас шири из њих тек кад се оне распрсну па попрскају земљу течношћу која онда постепено испарава. Узгред буди речено, да та течност не би у сувише ситним капљицама и по сувише великом простору прскала земљу, те да гранате не би на тај начин губиле дејство и јачину, оне се конструишу тако да се распрскавају увек са мало силине и пројективне снаге.

И те те напомене важе и за немачке лакримогене гранате, које се пуне равним материјама за које хемијарски свет одавно зна. Све те материје имају ту

ација постаје све озбиљнија. Возови стално преносе бегунце у Тиен-Чан. Вест о прекиду пруге произвела је велику панику овде. Страни хотели су препуни бегунаца. Једно јапанско америчко појачање покушава да дође из Тиен-Чана у Пекинг. Војска Чанг-Хенга, која је улогорена у Лат-Тангу спрема се да му спреми пролаз.

Берн. — Рајхстагу ће бити поднешен законски пројекат у коме се предвиђа да немачка влада финансијски помогне бродарска друштва чије су лађе уапшене од стране савезничких

ких влада или уништене и оштећене у току рата. Предвиђене су субвенције и друштвима чије лађе нису могле да врше саобраћај.

Берн. — Најлепша црква у Бечу Сервита изгорела је. Она је грађена 1860 године. Пожар је обухватио и околне куће које су много страдале.

Њу-Јорк. — Суд је осудио анархисте Александра Беркмана и Ему Голоман околеле антиимитаристе, на 2 године затвора и 50 000 франка новчане казне као и на прогонство из земље пошто издрже казну.

Дневне вести

Званична размена српског новца.

Господин Министар Финансија решио је под Д. Р. Бр. 16661 да курс за размену динара у драхму, код Финансијске Делегације у Солуну, буде од 7. окт. мес. 100 динара 80 драхма. Овај курсом, при размени могу се користити само они, који од државе не примају плату или пензију, а који су своје новчанице депоновали код Делегације и Управе Фомдова у одређеном року, у границама депонованих сума и у величини сума потребних за њихово одржавање према правилима за размену.

Из Финансијске Делегације, Солун Бр. 15733 од 7. VII 1917.

Нов министар морине.

Агенција Стефани јавља да је вице-адмирал Трианги, италијански министар војни дао оставку. Краљ је поставио на његово место вице адмирала Дел Боја.

Бајрам.

Нашим сународницима мусолавске вере срдачно честитамо данашњи велики празник Рамазан Бајрам са топлим жељом да га догодне дочекају и прославе у обављеној Србији.

Акција немачких шпијуна

Из Париза телеграфашу: Командат шведских утврђења, пуковник Свят изведен је убијен у своје стани, у Штокхолму. Држи се, да су немачки шпијуни извршили убиство. Уапшен је један сумњив официр. Кључева

ваједничку особину, да нагризају човеку очи, да му натерају сузе у очи, и он онда не може за извесно време да гледа а уа, то добија и силне главобоље. Од тих разних лакримогених материја Немци нам шаљу нарочито бромацион, бензилов бромид и јовид и хлоропикрин. Све су те материје течне, све кључају на високој температури и испуштају своје гасове полако и споро. Кад, на пример, на неку тачку падне граната са бензиловим јодидом, онда то тачки сатима читавим не може нико да приђе.

Један познати француски историчар каже, да су у 15 веку и немачки артиљеријери, као и артиљеријери

од сандука са важним документима нестали су.

Изгорела станица.

Из Берна јављају: Станица за робу Лоча код Берлина уништена је пожаром. Јављају за друге пожаре у Немачкој.

Откриће споменика.

Из Цариха јављају: У четвртак пре подне, у присуству многобројне публике, извршено је на свечан начин откриће споменика надгробје Фердинанда и његове супруге у Сарајеву. Споменик је подигнут на месту где је извршен атентат у близини моста Латена. У току свечаности барон Салкович гувернер Босне и Херцеговине држао је говор

Из Позоришта.

У недељу 9. окт. приказиваће се у орд. позоришту „Тоша Јовановић“ „Голгота“ драма у 3 чина од г. Миливоја Ст. Предаћа са режијом г. Олимпића.

† Стеван Бојковић.

У Африци, у болници Сиди Абдалах преминуо је после подуже болести Стеван Бојковић управник пореског одељења, у 52-годишњој старости, оставивши за собом жену и четворо деце у Паризу, у туђинском родству. Покојник је родом из Старе Србије, где је био познат као националан радник. Био је дуго времена српски учитељ у Скопљу у доба турског режима. Касније је прешао у Србију, где је постављен за порезника. Покојник Бојковић имао је 25

свију других народа, морали увек да полагају заклетву да неће градити никакву отровну булад и да неће никад покушавати да и таквим оружјем ниште свога противника, сматрајући да би такав рад био и неправичан и недостојан душевног човека и правог војника.“

Али тако су Немци гледали на рат само у та варварска времена у која се још у велико преливао мрачни средњи век. А за ових пет стотина година колико је од тога доба прошло, култура њихова извела их је на сасвим други пут.

години беспрекорне и савесне државне службе и стекао је огроман број пријатеља и познаника, које ће све јако потрести смрт овог доброг и честитог Србина. Нека Бог подари драјско насеље души покојног Бојковића!

Читуља.

Тек сад смо дозвали за тужну вест, да је као последица душманског насртаја на драгу нам отаџбину био жртва и наш добри отац Михајло Ранковић трг. из Пожаревца који је се у фебруару прошле године, при повратку из Крушевца, где је био избегао, растао са овим светом у добу када собом није могао да однесе баш ни једну утешну реч за себе, своје младе и поробљену отаџбину, већ само тугу и очајање а удаљен од својих синова које је толико волео.

Ожалошћени: супруга: Лепосава, синови: Борислав телефониста 1 бат. пошта бр. 32 Борбе њак трг. школе у Ексу Француској, Божићар, пашеног Ив. М. Николић судија и остала родбина.

Позивају се.

Позивају се да изволе представити овом Генералном Консулату ради извесног саопштења: Г. г. Филип Каралић деловођа општински брј 3439.

Г. г. Дамца Брдарика извештај о њерци бр. 3489.

Из канцеларије Краљевско Српског Генералног Консулата у Солуну 7 јула 1917 године.

Да пошаљу своје адресе Обавештајном Бироу Срп. Црв. Крста у Солуну:

Г. г. Стојан Павловић потпуковник, Милиан Стефановић предузетник из Ниша; Аца Димитријевић медацнар.

Обавештајна Биро Срп. Црв. Крста у Солуну 7 VII 1917 год.

Објава.

Лекар Српског Избегличког Логора вршиће пелцовање српских избеглица противу Колере и Тифуса сваког дана од 9. до 15. овог месеца и то: у избегличком логору од 8 до 12 сати пре подне а у лекарској амбуланци улица Касандра бр 151 од 15 до 18 сати.

Извештавају се српске избеглице, да се у интересу здравља одређеног времена пријаве лекару рада пелцовања.

ПОШТА ЗА СРБИЈУ

Тодор Милић моли Јову Јовановића, едачара из Сопота, српскомајски окр. београдски, да му известити матер Марију Милић, село Баба, да је са браћом Радованом Теодосијем и зетовима Михајлом, Милошавом и Тихомиром здрав, а тако исто и Радисав Пешић и Панча, Марко и Јанко Паштелић. Нека га известити на пошту бр. 414.

Ижињер Лазар Д. Костић, поруч. пошта 12 извештава свога оца Дамчу Костића, пре дузича из Ниша, као и све своје, да је он, са чика Јованом, Милом Марковићем и кум Савом, жив и здрав и да жели, да му шта о њима дозна. Извештава их такође, да им је у фебруару месецу послао 200 франка, али да потврду пријема још није добио.

Светомир М. Марковић њак поручник, извештава Росу Воје

Из канцеларије Влад. Комесарија у Солуну, 7. јула 1917 год. Бр. 2748

Родитељи који би хтели дати своју мушку децу да проведу лето на чистом ваздуху а о којој исхрани ће водити бригу надлежне власти, нека их пријаве канцеларији Владичих Комесара.

Примају се деца од 8 до 17 година.

Из канцеларије Владичих Комесара 5. јула 1917 год. Број 2712 Солун.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са нашег фронта

— Српски званичан извештај — Солун, 8 јула

7. јула обична артиљеријска акција и борба батерија. Наши авијатичари бацили су 38 бомби на малку Рупу.

Естерхази о миру

Царих, 8. јула.

Говорећи у мађарском парламенту, Естерхази је изјавио Страшан садашњи рат је отпочео у циљу одбране, а циљ Аустро Угарске је ратна циљ а не завојевачки циљ. Ми нисмо поводом тога дозволили непријатељу да сумња. Ми смо дали довољно доказа свету о нашем расположењу у корист мира. Ми смо у сагласности са нашим савезницима повудили мир и истакли потребу, за све ратујуће странке, да се закључи частан мир.

Међународна конференција

Париз, 8. јула.

Руска социјалистичка комисија опумоћена да сазове међународну конференцију напустиће Штокхолм да би у споразуму са социјалистима Споразума одређила датум и услове будућег скупа чији ће програм бити потчињен формули савета делегата војника и радника: „Мир без анексија и одштета и право за све народе да слободно располажу са својом судбином.“

Ова је формула већ поднета социјалистичкеј немачкој, аустројској и угарској већини.

Може се тврдити да су социјалисти мањине одмах пристали али је то усвајање само теоретичко. Социјалиста Вактор Адлер се је много мучио док ни-

је најзад дао двосмислен одговор. Шеф немачке мањине Мил је изјавио да жели, пре одговора, упитати своје пријатеље у Берлину. Овај одговор јасно доказује ипокризају Шајдемавове политике.

Најновије вести

ПРИЗ. 8. — Сазив међународне социјалистичке конференције у Штокхолму одлучен је за 2. август. Француски социјалисти, пре учешћа саветоваће се са социјалистичким изасланицима других земаља Споразума о предмету ове конференције.

Рим, 8. — Јављају из Јаша, да је румунски краљ отпутовао на фронт, где се опажа предумицање активних операција.

Царих, 8. — Јављају из Кракове: Фон Хевелер је наредио претрес код многих шефова пољског комитета и ухапсио је редакторе многих листова. Он је одбио пасоше пољским социјалистичким делегатима, који су хтели ићи у Штокхолм.

Лисабон, 8. У току последњих месеци било је 6 мртвих и исвестан број рањених.

Атина, 8. Грчка лака флота, повраћена, сачињаваће део Савезничке флоте у Средоземном мору под командом адмирала Гошеа.

Париз, 8. — „Тан“ коментарише говор новог канцелара и гласање рајхстага и вели: „214 од 305 посланика, колико данас броји рајхстаг гласало је за одлуку, која одбија свако обећање територије анексијом. Између ове одлуке и говора канцеларова постоји јасна противречност. Канцелар, чији је програм добио мањину, остаје на власти. Рат се не ставља, Немачка га хоће.“

„Журнал де Деба“ гледа у гарантијама, које г. Михаелис сматра потребним за сигурност Немачке видеју, да би се могле чинити извесне размене пограничних територија и да се према томе становништво третира као стока.

за његову породицу која је остала у Нишу, унапред јој благодарни. Извештај послати на број поште 414.

Полку Јовановић, Парићин извештава Ђока Јовановић да је жив и здрав, да гледа одмах да га извести како су код куће, на Црвени Крст у Женева, број поште 999.

Д-р Алберт Ратењо

зубан хирург

Дипломирани од Медицинског Факултета и Школе за зубно лекарство у Паризу.

Савршено лечи уста и врши све модерне зубне радове за 3—4 дана.

18 то годишње искуство.

Ул. Вејзелоса 84 и

Игњатијева 147.

Марковић да је са браћом жив и здрав, Војислав Боривој и Љубомир — Зајечар.

Стеван Савић пошта бр. 216 извештава своју мајку Марију Николе Савића у село Гор Влаче среза и окр. Нашког, да је са браћом Тозом и Миливојем жив и здрав, брину много за њих и жели да од куће добију извештај.

Драгиша Живковић, моли Спомену Милошевић из Драганица да га известити о његовој породици која је остала у Нишу. Веома ће јој благодаран бити ако га известити јер до данас нема извештаја о њима, извештај послати на бр. п. 414.

Чедомир Ј. Марић поднаредник бр. поште 28 извештава своју сестру Дарјаку Ј. Нашковића, Шумадијска ул. бр. 93. Београд да је жив и здрав и моли да му јави како су са здрављем на исту адресу.

Д-р Живковић, моли Милицу Ђокићеву Уб, да га извести

Тражите најбоље сатове „ЕТЕРНА“

у првој српској сајдиској радњи МИШЕ ЛАЗАРЕВИЋА из Београда
улица Вензелос бр. 12, у Солуну

која је добила велику количину најбољих швајцарских сатова из познате фабрике «ЕТЕРНА» и продаје их по утврђеној цени и то:

1 сат отворен жељезнички са жигом С.Д.Ж.	»Етерна« број 19123	Драхме 40.—
1 » затворен жељезнички са жигом С.Д.Ж.	»Етерна« » 19140	» 45.—
1 » отворен жељезнички никлен без жига	»Етерна« » 19121	» 35.—
1 » затворен сребри гравиран са 15 рубина	»Етерна« » 19137	» 60.—
1 » затворен сребри оксидиран са 15 рубина	»Етерна« » 19139	» 60.—
1 » отворен сребри рељеф регулат. 15 руб.	»Етерна« » 19162	» 46.—
1 » отворен сребри са злати. уметк. 15 руб.	»Етерна« » 19138	» 49.—
1 » отворен сребри рељеф са 15 рубина	»Етерна« » 19141	» 39.—
1 » затворен никлен анкер са 15 рубина	»Етерна« » 4919	» 38.—
1 » затворен челични анкер са 15 рубина	»Етерна« » 4920	» 38.—
1 » отворен оксидиран рељеф са 15 рубина	»Етерна« » 19166	» 35.—
1 » отворен оксидиран грао	»Етерна« » 19163	» 35.—
1 » отворен челични са леним шарама . .	»Етерна« » 19161	» 32.—
1 » отворен позлаћен модер. са сликом 15 р.	»Етерна« » 19160	» 32.—
1 » отворен челичан	»Етерна« » 19157	» 30.—
1 » никлен за око руке вођу свети. Анкер	»Етерна« » 13109	» 28.—
1 » никлен за око руке вођу светлећи цилинд.	»Етерна« » 1114	» 35.—
1 » никлен за око руке вођу светлећи . .	»Етерна« » 1396	» 50.—
1 » никл. за око руке вођу светл. казале	»Етерна« » 1116	» 27.—
1 » никл. за око руке без фосфора цилиндер	»Етерна« » 1115	» 25.—
1 » никлен за око руке без фосф. Анкер	»Етерна« » 13106	» 20.—
1 » никлен за око руке без фосф. Анкер	»Етерна« » 1218	» 36.—
1 » сребри за око руке без фосф. Анкер	»Етерна« » 1117	» 28.—

УЗ СВАКИ САТ СЛЕДУЈЕ 5-то ГОДИШЊА ГАРАНЦИЈА.

Осим горњих сатова има велики избор сатова из других добрих фабрика — разних цена. Поштом, ни уз доплату ни без доплате, не може се слати, већ новац послати по коме долазећем, који би и сат примио.

Примају се и сатови на оправку.

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да има у Солуну, морско пристаниште — кеј, улица Ики 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где се кувају само српски јела, а нарочито недељом српске гibanица. Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка такође и француски и грчки коњак.

За сваки дан гулам, булбарџија и пржева риба за доручак од 3 сата пре водне.

Јела чисто српска са свињском машћу. Сервирање бакшета прима по умереној цени.

Препоручујемо српској војсци и публици молимо је за посету.

С особитим поштовањем,
Бира Васић, трг. Београђанин
Васа Златаревић, ресторатер

Српско Трговачко друштво а. Д. СОЛУН

Улица Небоде бр. 11, на кеју до бродскога „Пате“.

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове.

Врши обичне и телеграфске новчане исплате на Швајцарску и све Савезничке државе.

Врши на својој благалици мењање — размену свих новчаних новца по повољним дневним курсевима.

Прима транзитну робу у своје транзитне магацине — артурног у Солуну.

Прима новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно.

УПРАВА.

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА УМУТАРЊЕ ВОЛЕСТИ

Др. АЛЕКСАНДРИДЕС

Управник болнице за заразне болести

Прима свакога дана од 11—12 пре и од 5—6 по подне у француској или кеј у Франк бр. 35. — у иради француске болнице — и од 2—4 по подне у своме стану, ул. престолонаследника Ђорџа бр. 35. — уопредне ул. са булеваром краља Константина.

Потписана убојивањем Назогувервала као и новог француског препарата „Гавел“ противу сифилиса.

Уредништво „Вел. Србије“ прима огласе по умереној цени.

Сифилс и све венеричне болести лечи са потпуним успехом
директор болнице венеричних болести у Солуну

Д-р Арист. Христодулу
трима у својој клиници од 3 до 6 по час. по подне.
Улица Бгатаја бр. 314.
Улаз у ул. Методје 15.

Зубна лекарска клиника „НОВА СРБИЈА“

Ассландиса, хирурга-зубног лекара, дипломираог у Паризу
Улица ИГЪАТИЈА бр. 213.

Савремено лечење свају болести уста, десни и зуба помоћу електрицитета;

Вађење зуба без никаквог бола са нарочитим леком;

Грађење вештачких зуба свију система, који су у употреби у целој Европи и Америци, а од нарочитог техничара, који је учио у дуго година радно у Америци.

Пасво загарантован односно зараде и солидности и по врло веома ниским ценама.

Савремена чистота и хигијената.

Част нам је ставити до знања српској војсци, а нарочито који долазе са положаја, и српској публици, да смо узели под закуп ресторацију

„Македонија“

код битолске железничке станице

где се кувају само српска јела. Сваког четвртка сарма од кисела купуса а недељом подвирак и гibanица.

Потрудили смо се и набавили чиста асталска вина као и старо шестогодишње природно вино у флашама звано „Македонија“.

Јела се готове са свињском машћу.

У истом локалу, има стовариште вина Ђорџа С. Чомића.

Препоручујемо српској војсци и публици молимо је за посету.

Са особитим поштовањем
Младен Бугарски и
Никола Даггојевић, Београђанин - Грбач.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА „НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЈЕНТУ — 500 РАДНИКА
Специјалитета:

Нестос Кики	дин. 1.—
„ Гиубек	„ 0.80
„ Јаки	„ 0.65
„ Аџрос	„ 0.50

Ко једном попуши цигарету „Салоника“ тај ће се уверити о њеној квалитети, зато препоручујемо г. г. пушачима да и даље пуше само цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

„Салоника“

Кипро — Александрија — Солун

Најбоље и најумесније цигарете и дуван свих зрела.

Награђена првом највећом наградом на изложби у Филаделфији

На продају у свима дуклицанима, нарочито „Миродатос“ и дуван за луле.

Српски дуван

Од данас у свако доби може се добити једно у нашој радњи српски дуван и цигар-папира свију врста код „Српског Војника“, у улици Игњатијевој бр. 133, преко пута покривене чаршије до трамвајске станице. А такође се може добити код хотела „Марсела“ ул. 26 окт. бр. 18.

Купцима веће количине, даје се проценат.
29-7
КОСТА ЧОМИЋ.
и ЛЕОН СТАВРИЋ.

Наша мила и никад неприхваћена кћи, односно сестра

† Љубица -- Љупче

матурант Српске гимназије у Наџи—Француској, преминула је 24. јуна у 11 по сати пре подне после кратког боловања, а схрањена у француском гробљу у Наџи, 25. истог месеца, уз велико учешће свих Срба и својих другова и другарица.

Извештавамо о овој гашој несрећи: средњике, пријатеље и другове.

Неутешни: отац Миланко Г. Чабраћ, мати Даричка (сада у Србији у Варварину); браћа: Рађа, Брајко тихичари — резерв. поручици, Љубиша гимназиста у Француској; сестре: Катарина мелецар у Петрограду. Софија студент Универзитета у Лондону Рађица (Варварин) са осталим многобројном фамилијом.